

Minder snel in de schuld na een erfenis

Een vernieuwde wet moet erfgenamen beter beschermen tegen een schulderfenis. Vijf vragen over de wet, die sinds 1 september van kracht is, waarbij nog steeds geldt: opletten geblazen.

DOOR ERIC VAN DEN OUTENAAR

Welk probleem lost de vernieuwde Wet bescherming erfgenamen precies op?

Het wordt minder makkelijk in de valkuil van een schulderfenis te trappen. Stel: je moeder overlijdt nadat je vader eerder al is overleden. Laat ik het kostbare servies en de meubels alvast veilig opbergen in een opslagdepot, denk je. Of: ik breng dit schilderij direct naar de kringloop. Met deze onschuldige handelingen had je binnen de oude wet de erfenis van je ouders direct 'zuiver aanvaard'. Je bent bij zuivere aanvaarding, de standaard in Nederland, volledig aansprakelijk voor alle mogelijke schulden, ongeacht of je zelf in de schuldsanering belandt. Voortaan geldt dat je pas zuiver hebt aanvaard als je de spullen daadwerkelijk verkoopt of op een andere manier vermogen onttrekt aan de boedel.

Wat als er vervolgens een onbekende schuldeiser opduikt?

Bij zogenoemde 'onbekende schulden' komt de wet je eveneens tegemoet. De maatschappij is veranderd. Mensen scheiden en hertrouwen vaker. Het kan gebeuren dat je een erfenis aanvaardt, je van het geld op vakantie gaat en er achteraf een voor jou onbekende halfbroer op de stoep staat. Voorheen kon hij zonder pardon zijn kandsdeel opeisen (van zijn moeder), geld dat jouw vader misschien al had verbrast. Jij was de pineut. De nieuwe wet biedt de mogelijkheid in

zo'n situatie naar de kantonrechter te stappen en schuldbescherming aan te vragen.

Er kan dus niks meer fout gaan?

Je moet hoe dan ook op je tellen passen, zegt Lucienne van der Geld, docent notarieel recht aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en directeur van branchevereniging Netwerk Notarissen.

Wat valt er bijvoorbeeld wel onder bekende en onbekende schulden? Naar de hypotheeksituatie van je ouders kun je informeren voordat ze zijn overleden, maar wat te denken van een oom die je eens in de vijf jaar sprak? En: hoe zit het met onlinegokschulden of een krediet bij een digitale betaalrekening zoals PayPal? Kun je daarvan wel op de hoogte zijn? Van der Geld moet het antwoord schuldig blijven. 'De wet is een open norm die de rechtspraak de komende jaren moet invullen. Schulden erven blijft dus mogelijk.'

Is een erfenis weigeren verstandig?

Dit recht heb je, maar je wilt geld waar je recht op hebt niet zomaar afstaan toch? Het probleem is alleen: tevens onder de nieuwe regels blijft het lastig inschatten hoe de vlag er financieel bij hing bij de overledene, zegt Van der Geld. 'We praten te weinig met elkaar. Ik kom kinderen tegen die zeggen: pa was ondernemer, deed het de laatste jaren rustig aan, hij had het goed. Maar waarom deed hij het rustig aan? Gingen de zaken soms slecht en verzweeg hij dit? Dan blijft het stil.'

Vroeger kon je eenvoudig in de papieren afschriften kijken, tegenwoordig zijn de inlogcodes van e-mailaccounts en de internetrekening vaak zoek. Van der Geld: 'Schrijf alle codes op als je gedoe voor je nabestaanden wilt voorkomen. Dit schiet er makkelijk bij in, weet ik uit ervaring. Hoewel ik anderen daar tijdens mijn colleges

dagelijks aan herinner, doe ik het zelf evenmin.'

Je kunt een erfenis altijd onder voorwaarden accepteren. Wat houdt dit in?

Het zogeheten beneficiair accepteren is de veiligste manier van aanvaarden, weet Wilbert Kolkman, hoogleraar notarieel recht aan de Universiteit Groningen. Net als bij een zuivere aanvaarding ben je dan verantwoordelijk voor de afwikkeling van de erfenis, je bent als het ware de curator bij een faillissement. Met dit verschil: 'Jij draait niet op voor de restschuld.'

Schuldeisers hebben uitsluitend recht op geld uit de boedel. Meestal is de Belastingdienst (erfrechtbelasting) de belangrijkste rechthebbende. Volgens Kolkman volstaat vaak een brief aan de overige, niet-preferente schuldeisers met de mededeling dat er onvoldoende geld resteert iedereen terug te betalen.

Deze vluchtroute bestond reeds voor de nieuwe wet, alleen zien erfgenamen haar vaak over het hoofd. Ook zien erfgenamen hier soms van af omdat de methode extra kosten met zich meebrengt: 123 euro voor het bij de rechtbank aan te vragen formulier.

Volgens Kolkman is het een gemiste kans dat de nieuwe wet niet voor eens en voor altijd heeft geregeld dat beneficiair aanvaarden de standaard van erfenissen aanvaarden is en zuiver aanvaarden de uitzondering. In andere landen is dat al zo. Kolkman: 'Den Haag lijkt er maar van uit te gaan dat iedereen de complexe erfrechtregels kent en dus de juiste keuzen maakt. Helaas. De verkeerde aanname.'